

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

І. І. Ібатуллін

« 23 » 06 2020 р.

ПРОГРАМА

асистентської педагогічної практики аспірантів (здобувачів)

третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

за спеціальністю 051 «Економіка»

галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»

КИЇВ - 2020

Розробники:

1. **Байдала Вікторія Володимирівна**, доктор економічних наук, професор, професор кафедри економічної теорії НУБіП України.
2. **Єрмаков Олександр Юхимович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки праці та соціального розвитку НУБіП України.
3. **Діброва Анатолій Дмитрович**, доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету НУБіП України.
4. **Талавиця Микола Петрович**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економічної теорії НУБіП України.

ВСТУП

Програма асистентської педагогічної практики аспірантів складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії з наукових спеціальностей за якими здійснюється підготовка докторів філософії.

Предметом є теорія і практика навчально-виховної роботи у вищих навчальних закладах.

Міждисциплінарні зв'язки: ґрунтуються на знаннях принципів пізнання філософського рівня методології, концепцій, наукових підходів суспільних, природничих і технічних наук, що використовуються в дисциплінах професійної та практичної підготовки. Міжпредметні зв'язки дисципліни з іншими науками дають змогу глибше пізнати психолого-педагогічні факти, явища і процеси, що є підґрунтям для ефективної освітньої діяльності викладача у вищій школі. Також, безпосередні міждисциплінарні зв'язки з курсом «Професійно-педагогічна компетентність викладача вищого навчального закладу».

Програма практики складається з таких змістових модулів:

1. Навчальна діяльність аспіранта під час практики.
2. Методична діяльність аспіранта під час практики.
3. Виховна діяльність аспіранта під час практики.

1. Мета та завдання практики

1.1. **Метою** асистентської педагогічної практики аспірантів є оволодіння аспірантами сучасними методами, формами та засобами навчання, формування в них на базі одержаних у вищому навчальному закладі знань із базових психолого-педагогічних дисциплін, професійних навичок та вмінь для вирішення конкретних навчально-виховних задач в умовах реального педагогічного процесу, виховання потреби систематично поновлювати свої

знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності. В результаті проходження педагогічної практики у аспірантів повинні бути сформовані конструктивні, організаторські, комунікативні й дослідницькі вміння викладача університету, необхідні для забезпечення провідних аспектів педагогічної діяльності: навчальної, методичної, виховної й дослідницької роботи.

1.2. *Основними завданнями* практики є:

- формування та розвиток професійно-педагогічних навичок та умінь викладача вищої школи;
- формування у аспірантів навичок та умінь проведення науково-дослідницької роботи з психолого-педагогічних та методичних проблем;
- створення умов для професійної адаптації аспірантів, залучення їх до активної діяльності як викладачів та кураторів академічних груп;
- розвиток у аспірантів практичних умінь здійснювати виховну роботу студентської молоді;
- оволодіння аспірантами комунікативними вміннями, необхідними для спілкування зі студентами та викладачами;
- вироблення у майбутніх викладачів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм навчально-виховної роботи зі студентами та особистої відповідальності за якість та ефективність цієї роботи;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до педагогічної діяльності викладачів вищої школи;
- ознайомлення з організацією освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- спостереження за освітнім процесом та аналіз його організації;
- визначення та реалізація конкретних цілей та завдань освітнього процесу з урахуванням ступеню навчання;
- здійснення поточного та перспективного планування навчальної роботи й організація виконання накресленого плану;

- вибір та використання ефективних прийомів і методів навчання та контролю за пізнавальною діяльністю студентів;
- аналіз та узагальнення передового досвіду викладання; закріплення та практичне застосування теоретичних знань, оволодіння сучасними методами та прийомами організації і забезпечення освітнього процесу у ВНЗ;
- аналіз робочих програм навчальних дисциплін, вироблення рекомендацій щодо їх удосконалення;
- формування професійно значущих якостей, професійних умінь та навичок управління навчальною діяльністю студентів;
- набуття умінь самоаналізу педагогічної майстерності.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

знати:

- основні поняття і категорії педагогіки та методики викладання у вищих навчальних закладах;
- навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- сучасні підходи до формування у студентів професійної компетентності;
- інноваційні освітні технології навчання у вищих навчальних закладах;
- форми, види і способи контролю й оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей;
- основні організаційні форми реалізації освітнього процесу у вищих навчальних закладах;
- основи планування освітнього процесу у вищому навчальному закладі;
- основні положення законодавства України в галузі вищої освіти, програмних документів, які стосуються навчання студентів та викладання у ВНЗ;
- завдання і функції науково-педагогічного працівника; вимоги до підготовки документального супроводу викладання у ВНЗ;

– основні принципи, методи, види навчання у ВНЗ.

вміти:

- визначати й проаналізувати цілі, зміст, принципи, методи і прийоми навчання;
- аналізувати, обирати й ефективно використовувати навчально-методичні комплекси для студентів вищих навчальних закладів;
- контролювати й оцінювати рівень сформованості всіх складників професійної компетентності;
- планувати й реалізовувати різні форми організації освітнього процесу вищому навчальному закладі;
- планувати (проектувати) вивчення навчальних дисциплін;
- відбирати, структурувати зміст навчального матеріалу для проведення різних видів навчальних занять;
- використовувати знання про індивідуально-вікові особливості молоді при проведенні занять;
- застосовувати інноваційні методи, прийоми та засоби навчання і виховання студентів;
- працювати з навчальною, науковою, методичною літературою;
- підвищувати професійні вміння, вивчати передовий педагогічний досвід.

На проходження асистентської педагогічної практики) відводиться 120 годин /4 кредита ЄКТС. Навчально-методична робота (підготовка до занять, методична робота, відвідування та аналіз занять, проведення консультацій, керівництво різними видами діяльності студентів) становить 60 навчальних годин практики.

На аудиторне навантаження (читання лекцій (за рішенням кафедри), проведення семінарських, практичних, лабораторних занять) відводиться 60 годин загального часу практики.

Асистентська педагогічна практика проводиться на третьому році навчання в аспірантурі.

2. Засобами діагностики успішності проходження практики є аналіз результатів навчальної, методичної, виховної та науково-дослідної роботи аспірантів.

Захист практики здійснюється на засіданні кафедри і оцінюється за 100-бальною шкалою з метою одержання еквівалентних оцінок за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

3. Інформаційний обсяг асистентської педагогічної практики

Змістовий модуль 1. Навчальна діяльність аспіранта-практиканта

- планування власної викладацької діяльності, підготовка до занять;
- проведення різних видів навчальних занять за розкладом у закріпленій академічній групі;
- проведення психолого-педагогічного аналізу відвіданих занять;
- виготовлення роздаткового дидактичного матеріалу;
- перевірка письмових робіт студентів;
- проведення консультацій для студентів.

Змістовий модуль 2. Методична діяльність аспіранта-практиканта

- ознайомлення аспірантів з особливостями організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі (ознайомлення з освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця, навчальним планом, розкладом занять тощо);
- ознайомлення з кредитно-модульною організацією курсу, що доручено викладати;
- ознайомлення зі змістом освіти з обраного фаху (навчальні програми з дисциплін та робочі програми з навчальних дисциплін, підручники, посібники, методичні рекомендації);
- участь аспірантів у засіданнях кафедр, методичних секцій, в роботі семінарів викладачів тощо;

- складання робочої навчальної програми курсу, що доручено проводити (тематичного плану і планів окремих занять, завдань для самостійної роботи, завдань для поточного, модульного і підсумкового видів контролю тощо);
- відвідування та аналіз занять викладачів кафедри та аспірантів-практикантів.

Змістовий модуль 3. Виховна діяльність аспіранта-практиканта

- ознайомлення з організацією виховної роботи в університеті;
- ознайомлення з комплексним планом організаційно-виховної роботи в університеті, планом виховної роботи на факультеті, в академічній групі;
- виконання обов'язків куратора академічної групи;
- планування виховної роботи в академічній групі;
- відвідання та аналіз виховних заходів, що проводять інші аспіранти-практиканти;
- проведення психолого-педагогічного вивчення як особистості окремих студентів, так і колективу групи в цілому;
- складання психолого-педагогічної характеристики академічної групи.

Рекомендована література

1. Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 2007–2011 рр. : наук.-допом. бібліогр. покажч. Вип. 2 / НАПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, Ін-т вищ. освіти; [упоряд.: Пономаренко Л. О. ; Стельмах Н. А., Пєєва С. П., Айвазова Л. М., Бублик Н. М. ; наук. консультант і авт. вступ. ст. Корольов Б. І.; наук. ред. Рогова П. І. ; бібліогр. ред. Пономаренко Л. О. К. : Нілан-ЛТД, 2012. 663 с.
2. Вітвицька С. С. Основи педагогіки вищої школи: підруч. за модуль-рейтинг. системою навчання. Київ: Центр навч. літ., 2006. 383 с.
3. Власова О. Б. Особливості роботи куратора в процесі адаптації студентів I курсу до умов навчання у вищих педагогічних навчальних закладах. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету ім. Т. Г. Шевченка. Вип. 97. 2012. С. 31-34.
4. Гладуш В. А. Педагогіка вищої школи: теорія, практика, історія. Навч. посіб. Д., 2014. 416 с.
5. Говаленкова О. Л. Шляхи підвищення якості навчання. Проблеми сучасної освіти: зб. наук.-метод. пр. Вип. 5. У 2 ч.: Ч. 1. 2014. С. 50–55.
6. Калашнікова Л. М. Педагогіка вищої школи у схемах і таблицях: навчальний посібник. Харків, 2016. 260 с.
7. Каплінський В.В. Методика викладання у вищій школі: Навчальний посібник. Вінниця: ТОВ «Ніланд ЛТД», 2015. 224 с.
8. Каплінський В.В. Формування комунікативної складової професійної діяльності педагога в контексті реформування системи вищої освіти в Україні. Міжнародний науковий вісник: збірник наукових праць / ред. кол. І. В. Артьомов та ін. Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2014. Вип. 2(9). С. 182 – 190
9. Козлова Г.М. Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. Одеса: ОНЕУ, ротاپронт, 2014. 200 с.

10. Методика викладання у вищій школі : навчальний посібник / О. В. Малихін, І. Г. Павленко, О. О. Лаврентьєва, Г. І. Матукова. Сімферополь: Дайфі, 2011. 270 с.
11. Ортинський В. Л. Педагогика вищої школи: навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2009. 472 с.
12. Степанов О. М. Педагогічна психологія. Альма-Матер. Академвидав, 2011. 416 с.
13. Третьяк О. С. Завдання, функції, принципи, компоненти та стилі роботи куратора академічної групи у вищому навчальному закладі. Вісник Національного університету оборони України. 2014. Вип. 3. С. 159-164. Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/>